

Prof. Dr. Süleyman ÇELENK'e Armağan

Editörler:

Doç. Dr. Azize UMMANEL

Dr. Çiğdem KOZANER

Dr. F. Sülen ŞAHİN KIRALP

Editörler: Doç. Dr. Azize UMMANEL - Dr. Çiğdem KOZANER
Dr. F. Sülen ŞAHİN KIRALP

PROF. DR. SÜLEYMAN ÇELENK'E ARMAĞAN

ISBN 978-625-5964-42-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mart 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*“Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için,
muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir.
Eğer benim sözlerim birgün bilimle ters düşerse siz bilimi seçin.”*

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

ÖN SÖZ

Bu kitap, Prof. Dr. Süleyman Çelenk için hazırlanmış; hazırlanma sürecinde daha önce yolları hiçbir şekilde kesişmemiş, bu kitap olmasaydı belki de hiç kesişmeyecek olan insanların yazıları ile bezenmiştir. Sayfalarca Süleyman Çelenk için anılara yer verilmiş ve O'na ithafen kalıcı bir eser ortaya konmaya çalışılmıştır.

Süleyman Çelenk için ilk önce söylenmesi gereken belki de O'nun insanları birleştirici yanı olmalıdır. Öyle ki, aksi durumunda bu kadar insan bir arada, aynı başlık altında toplanamayabilirdik. Süleyman Çelenk'i kızından, oğlundan dinleyip O'nun baba ve eş hallerini bilemezdik. Farklı üniversitelerde çalışan akademisyenlerden O'nun farklı yaş dönemlerindeki hallerini öğrenemezdik.

Öğrencilik yıllarını nasıl geçirdiğine, her ne kadar kendi ağzından dinlemiş olsak da, bir başkasının gözünden tanık olamazdık. Süleyman Çelenk, mesleğine tutku ile bağlı, işini ciddiyetle yapan, eleştirel düşünme ve gözlem becerisi yüksek, teori ve uygulamaya hakim bir Cumhuriyet akademisyenidir. Atatürk'e olan sevgisini ve bu konudaki duruşunu bilmeyenimiz yoktur.

Kitabın içerisinde yer alan yazılarda kendisinin bu yönleri çokça irdelenmiştir. Yazılarda yer alan özelliklerinden bir diğeri de sevgi dolu oluşudur. Süleyman Çelenk'in bu özelliği ve birleştirici yanı bu kitabın oluşumunda emeği geçen editörleri de bir araya getirmiştir. Bu proje için bir arada olmak ve beraber çalışmak hem akademik anlamda hem de birbirimizi daha yakından tanımak adına etkili olmuştur. Dolayısıyla editörler en başta Süleyman Çelenk'in birleştirici yönünden bahsetmeyi uygun bulmuştur.

Bu kitap yaklaşık iki yıllık bir sürecin ürünüdür. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde uzun yıllar görev yapmış olan Süleyman Çelenk için her iki ülkede çalışan akademisyenlerden ve O'na yakın olan kişilerden anı ve araştırma/derleme yazıları toplanmış, editöryal sürecin ardından kitap basıma hazır hale getirilmiştir. Kitap içerisinde kullanılacak resimler de titizlikle belirlenmiş ve eklenmiştir.

Süleyman Çelenk için hazırlanmış olan bu anı kitabının O'nu başka gözlerin penceresinden tanımak adına keşfedici bir yolculuk olduğunu düşünmekteyiz. Bu çalışmaya katkıda bulunan herkese teşekkürlerimizi sunarız.

Sevgili Süleyman Hocam, iyi ki sizi tanıdık, iyi ki yollarımız kesişti.

EDİTÖRLER

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iv

YAŞAM ÖYKÜSÜ AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ VE AKADEMİK ÇALIŞMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	1
Kısa ve Öz Yaşam Öyküm	2
<i>Prof. Dr. Süleyman ÇELENK</i>	

Süleyman Çelenk'in Akademik Özgeçmişi ve Eserlerinin Listesi.....	8

Prof. Dr. Süleyman Çelenk'in Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme ve Değerlendirme	18
<i>Dr. Çiğdem KOZANER & Doç. Dr. Azize UMMANEL & Dr. F. Sülen ŞAHİN KIRALP</i>	

Doktora Tezim Üzerine	27
<i>Prof. Dr. Süleyman ÇELENK</i>	

HOCASINDAN ANILAR	39
Prof. Dr. Süleyman Çelenk.....	40
<i>Prof. Dr. Özcan DEMİREL</i>	

İLKOKUL ÖĞRETMENLİĞİ DÖNEMİNDEKİ ÖĞRETMEN ARKADAŞLARINDAN ANILAR	45
Köylüm, Çocukluk Arkadaşım ve Meslektaşım Prof. Dr. Süleyman Çelenk	46
<i>Sururi KARAMEŞE</i>	

Işığın Bizimle Her Daim... Güzel İnsan.....	49
<i>Yaşar ÇAKIR</i>	

Gölköy ve Öğretmenler	52
<i>Niyazi TOP</i>	

GAZİ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ VE İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLİĞİ DÖNEMİNDEN ANILAR	55
Arkadaşım Süleyman Çelenk.....	56
<i>A. Hilmi ERDOĞDU</i>	

Zamanın İzleri ve Dostluğun Gücü	61
<i>Sabrullah ÜSTÜNDAĞ</i>	

NİĞDE EĞİTİM ENSTİTÜSÜ DÖNEMİNDEN ANILAR..... 63

Prof. Dr. Süleyman Çelenk ile İlgili Anılarım Duygu ve Düşüncelerim..... 64
Burhan KORKMAZ

Süleyman Çelenk Hakkında 67
Fatma YAZGAN

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDEKİ ÜNİVERSİTELERDE ÇALIŞAN MESLEKTAŞLARINDAN ANILAR 70

Cumhuriyet Çocuğu ve Atatürkçü Bir Akademisyen, Prof. Dr. Süleyman Çelenk..... 71
Prof. Dr. Oğuz KARAKARTAL

Prof. Dr. Süleyman Çelenk..... 75
Prof. Dr. Mustafa Nejat SEFERCİOĞLU

Süleyman Çelenk Hoca'ya 78
Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN & Eşi Oktay ATAMAN

Benim Tanıdığım Prof. Dr. Süleyman Çelenk..... 79
Prof. Dr. Tanju GÜRKAN

Kelimelerin Anlatmaya Yetmeyeceği Bir İsim: Prof. Dr. Süleyman Çelenk 81
Doç. Dr. Azize UMMANEL

Manevi Babam Süleyman Çelenk'e 83
Dr. Çiğdem KOZANER

Prof. Dr. Süleyman Çelenk: İyi Bir Akademisyen, Yol Gösterici ve Dost 86
Yrd. Doç. Dr. F. Sülen ŞAHİN KIRALP

Prof. Dr. Süleyman Çelenk'e 88
Dr. Gülay ASİT

Geleceğime Yön Veren Akademisyen 90
Prof. Dr. Olga PİLLİ

DiĞER ÜNİVERSİTE VE KURUMLARDAN ANILAR 93

Süleyman Çelenk..... 94
Prof. Dr. Arif ALTUN

Okur-Yazarlığın Denzinde Prof. Dr. Süleyman Çelenk'i Tanımak..... 96
Dr. Aysel FERAH ÖZCAN

Süleyman Çelenk..... 99
Doç. Dr. Ergin ERGİNER

Hocam, Süleyman Çelenk.....	102
<i>Doç. Dr. Gülsen ÖZCAN</i>	
Prof. Dr. Süleyman Çelenk.....	104
<i>Doç. Dr. Menekşe ESKİCİ</i>	
Sevgili Arkadaşım Süleyman Hocam	105
<i>Prof. Dr. Neşe IŞIK TERTEMİZ</i>	
Bir Akademisyen ve Bir Mentor Prof. Dr. Süleyman Çelenk	107
<i>Doç. Dr. Özlem KARAKIŞ</i>	
Tez Babam	108
<i>Doç. Dr. Seher BAYAT ÇETİNKAYA</i>	
Sevgili Prof. Dr. Süleyman Çelenk Hocam	109
<i>Prof. Dr. Seval EMİNOĞLU KÜÇÜKTEPE</i>	
Bir Akademik Yolculuğun Kalbe Dokunan Rehberi	111
<i>Doç. Dr. Sevilay YILDIZ</i>	
Saygıdeğer Hocam Prof. Dr. Süleyman Çelenk.....	114
<i>Doç. Dr. Zeynep DEMİRTAŞ</i>	
Saygıdeğer Hocam Prof. Dr. Süleyman Çelenk.....	117
<i>Dr. Selda OBALAR</i>	
Prof. Dr. Süleyman Çelenk.....	118
<i>Ertan DÜNDAR</i>	
Prof. Dr. Süleyman Çelenk Hocam.....	119
<i>Mehmet UZUN</i>	
(EPÖDER) EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM	
DERNEĞİNDEKİ DOSTLARDAN ANILAR	120
Süleyman Hocaya	121
<i>Prof. Dr. Ahmet OK</i>	
Prof. Dr. Süleyman Çelenk Hocamıza	123
<i>Dr. Suat PEKTAŞ</i>	
Prof. Dr. Süleyman Çelenk.....	126
<i>Prof. Dr. Kıymet SELVİ</i>	

EVLATLARINDAN ANILAR	127
Babam Süleyman Çelenk.....	128
<i>Hakan ÇELENK</i>	
Babam Süleyman Çelenk.....	131
<i>Güliden ÇELENK ER</i>	
MAKALELER	134
Sınırları Aşan Türküler-Mağusa Limanı	135
<i>Prof. Dr. Umay TÜRKEŞ GÜNEY</i>	
Çocuklar İçin, Çocuklarla ve Çocuklar Üzerine Felsefe: Öğretmenler ve Ebeveynler İçin Asa Lind'in Kumkurdu Serisinde Bir Çocukla Felsefi Düşünme Diyalogları ve İncelenmesi.....	139
<i>Doç. Dr. Ergin Erginer & Uzman Öğretmen Aylin Savcı</i>	
Türk Sinemasında Yer Alan Öğretim Süreçleri	158
<i>Derya KARYAĞDI & Doç. Dr. Menekşe ESKİCİ</i>	
Edebiyat Eğitim-Öğretiminde Metin Odaklı Çalışma ve Bir Metin Değerlendirme Önerisi.....	175
<i>Prof. Dr. Saadettin Yıldız</i>	
Özgül Öğrenme Güçlüğü	183
<i>Dr. Öğr. Üyesi Özgül GÜLER BÜLBÜL</i>	
Erken Cumhuriyet Dönemi Çocukluk Politikaları: Kartpostallardaki Çocuklar	207
<i>Doç. Dr. Azize UMMANEL</i>	
Değişim Dönüşüm ve Gelişim Sürecinde Türkiye'de İlköğretim Programları.....	215
<i>Prof. Dr. Süleyman ÇELENK</i>	
İlkokuma-Yazma Öğretiminde Kuluçka Dönemi	238
<i>Prof. Dr. Süleyman ÇELENK</i>	
Tanzimat'tan Tevhid-i Tedrisata Eğitimde Lâikleşme Süreci	248
<i>Prof. Dr. Süleyman ÇELENK</i>	
Okul Başarısının Ön Koşulu Okul Aile Dayanışması.....	258
<i>Prof. Dr. Süleyman ÇELENK</i>	
Bir Yorum Eğer Köy Enstitüleri Yaşasa ya da Yaşatılabilseydi.....	268
<i>Prof. Dr. Süleyman ÇELENK</i>	
HATIRALAR	
FOTOĞRAF ALBÜMÜ.....	274

YAŞAM ÖYKÜSÜ
AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ VE
AKADEMİK ÇALIŞMALARI ÜZERİNE
BİR DEĞERLENDİRME

KISA VE ÖZ YAŞAM ÖYKÜM

Prof. Dr. Süleyman ÇELENK

Emekli Öğretim Üyesi

Doğu Karadeniz'in bir orman köyünde yedi çocuklu bir ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya geldim. Tarım dışında bir gelir kaynağımız yoktu. Tarımdan elde edilen gelir de ailenin ihtiyaçlarını karşılamaya yetmiyordu. Babam, her yıl İstanbul'a gider, 4-6 ay kadar inşaat işçiliğinde yapar, temel ihtiyaçlarımızı öyle karşılamaya çalışırdı.

Üçüncü sınıfa kadar Büyük Atatürk'ün öngörüsü ile kurulan ve öğretmen yokluğunda en ücra köylere kadar ilköğretim hizmetinin yaygınlaşmasını sağlayan, öğretmen değil ilkokul mezunu bile olmayan, okuma yazmayı askerde öğrenmiş olan eğitimci aracılığı ile yürütülen, eğitimci köy okulunda okudum. Üç yıllık eğitimci köy okulları Mustafa Kemal Atatürk'ün köy çocuklarına sunduğu mucizeydi. **Bu ülkenin, benim gibi, nice yoksul köy çocuklarına hayat verdi.**

İlkokul diplomasındaki resmim.

Bu fotoğraf, benim yaşamımın ilk resmidir.

İlkokul üçüncü sınıfı bitirirken eğitimci; Avni SERARSLAN bizi, ilçe merkezine götürdü. Kaymakamı, bankayı, PTT'yi, Ceza ve Tevkif evini ve diğer resmi daireleri ziyaret ettik. Çünkü üç yıllık eğitimci köy okulu programı, okul biterken köy çocuklarının devletin idari birimleri ile tanışmasını öngörüyordu. 10 yaşındaydım, ilçe merkezine ilk kez gitmiş ve ilk kez motorlu vasıta görmüştüm. Gördüğüm de kırık dökük kamyonlardı.

Bu vesile ile, eğitmenimiz Avni SERARSLAN için özel bir parantez açmak isterim. Okuma-yazmayı askerde öğrenmişti. Eğitmen kanununa göre, askerlik sonrası Köy Enstitülerinden birinde sekiz aylık kurs sonrası doğduğum köye, ki onun da köyüydü, eğitmen olarak atanmıştı. Köyümüz onun sayesinde, ilçemizin en yüksek düzeyli okuma-yazma oranına ve ileri düzeyde yetişmiş insan potansiyeline sahiptir. Köyden yetişmiş önemli doktorlar, mühendisler, öğretmenler, sayısız diyebileceğimiz kamu görevlileri, hatta profesörler vardı. Bu başarı aynı zamanda, köyün ve köylünün eğitimine önem veren cumhuriyet yönetiminin de bir zaferiydi.

4. ve 5. sınıfı, karda, boranda, tipide, yağmurda (Karadeniz ikliminin tipik özellikleri) çok uzak bir komşu köydeki ilkokula, her gün bir saat gidiş, bir saat dönüş olmak üzere çok zor koşullarda bitirdim.

Ortaokulu, ilçe merkezinde oturan dayımın desteği ile okuma şansını buldum. O destek vermese okuyamazdım. Ordu ili Gököy ilçesi ortaokulunun en seçkin öğrencisiydim. şanslıydım, çünkü o dönemde her ilçede ortaokul yoktu. Ordu'nun Ulubey ve Aybastı ilçelerinde ortaokul olmadığı için o ilçelerin çocukları da Gököy Ortaokulu'nda okuma imkânı bulabiliyorlardı.

O dönem ortaokullarda okuma imkânı o kadar zordu ki, üç ilçenin ortaokulu okuyabilen öğrenci toplamı her sınıfta 40-50 mevcutlu bir şubelik kontenjanı ancak doldurabiliyordu. Yani, birinci sınıfta bir, ikinci sınıfta bir, üçüncü sınıfta bir şube, toplam üç sınıflı bir okuldu. Yine de akranlarım arasında şanslıydım. Ortaokullarda okuma şansı bulan öğrenci sayısı yüzde birin bile çok altındaydı. Bu bakımdan dayımın bana sunduğu olanak muhteşemdi.

Ortaokulu bitirdiğimde, Perşembe İlköğretmen Okulu sınavlarını kazanarak, üç yıl yatılı okuma hakkından yararlanarak ilkokul öğretmeni oldum. Biliyorum ki, yatılı öğretmen okulları da cumhuriyetin okuma olanağı olmayan köy çocukları için sunduğu büyük bir hediye idi. Yatılı okumanın dışında da okuma seçeneğim yoktu. Ortaokulumuzdaki tüm arkadaşlarım öğretmen okulu sınavlarına girmişler, ancak onlar arasından yatılı öğretmen okulu okuma hakkını yalnızca ben elde edebilmiştim.

Belirtmeliyim ki, büyük Atatürk'ün dâhiyane bir öngörüyle eğitimi en üçra köylere kadar yaygınlaştırmak amacıyla, eğitmen kanununu çıkarması ve bununla birlikte halk çocuklarının yatılı okutularak milli eğitimin hizmetine öğretmen olarak sunulması olanakları olmasaydı hiç şüphesiz ben de bu noktalarda olamazdım. Ben de yaşamımın her evresinde, büyük önderin bu hizmetinin kıymetini bilerek gücümün her zerresini cumhuriyetimiz için yararlı geçirmenin bilinçli gayreti içinde oldum.